

ПРИКАЗИ И КРИТИКЕ

Љиљана Чолић, ТУРСКИ ДОКУМЕНТИ ЗА ИСТОРИЈУ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ. Фонд Глише Елезовића, Приштина 1996, стр. 112

Глиша Елезовић је био пионир наше оријенталистике и истакнути стваралац у бројним хуманистичким дисциплинама - филологији, историји, етнологији, историји умјетности. На основу преписа и превода докумената из његове заоставштине, која се чува у Архиву Косова и Метохије, Љиљана Чолић је приредила за штампу и објавила изводе превода османских докумената који се односе на дјеловање Српске православне цркве. Ријеч је о актима највиших државних власти Османског царства упућених представницима локалних власти или црквеним великодостојницима у периоду од 1498. до почетка 1776. године.

Књига садржи *Увод* (7-27) у којем је Љ. Чолић дала опширан преглед до сада објављених османских докумената који се односе на историју Српске православне цркве и објашњења извјесних појмова и израза који се налазе у документима објављеним у књизи, а које је тешко схватити без детаљнијег тумачења.

У поглављу *Документни збирке I* (27-77) дати су шири изводи из превода ових докумената и регеста. Текст регеста презентован је онако како га је Г. Елезовић саставио, као и напомене испод њих, у којима је пружио податке о томе гдје се налазе оригинали појединих списа и гдје су, евентуално, били објављени. Документ бр. VIII овог зборника, који представља берат о постављењу Јаникија за митрополита Пожаревца,

Смедерева, Гроцке, Ковина, Царанове, Раме, Голупца и Мајданпека, дат је интегрално, у латиничној транскрипцији и у преводу.

Након овог поглавља Љ. Чолић је дала и одговарајуће *Коментаре* (27-77) који се односе, првенствено, на личности које се у овим документима помињу. Овдје је фрагментарно презентован и Елезовићев рукопис који садржи животописе пећких патријарха, а који аутор није стигао да заврши.

У поглављу *Садржај збирке II* (97-105) приређени су документи који се, претежно, односе на посљедњег српског патријарха прије укидања Пећке патријаршије 1766. године Василија Јовановића Бркића. Текст је презентован онако како га је Г. Елезовић сачинио. Љ. Чолић је укључила ова документа у зборник, иако не спадају у османске историјске изворе за историју Српске православне цркве, желећи да укаже на њихово постојање.

На крају је дат *Глосар* (105-109).

Књига Љиљане Чолић *Турски документи за историју Српске православне цркве. Фонд Глише Елезовића* представља значајан допринос проучавању дјеловања Српске православне цркве, статуса духовних лица и положај њених вјерника у Османском царству. Нарочиту вриједност овај зборник има због тога што оригинали многих докумената презентованих у њему данас више не постоје или су недоступни.

Јасмина Ђорђевић